

Таким чином, результати опитування засвідчили важливість участі роботодавців у вдосконаленні якості освітніх програм та організації освітнього процесу у ЗВО.

Результати опитування роботодавців обговорюються на засіданнях вченої ради, засідання кафедри, засідання студентської ради та висвітлюється на сайті факультеті. Під час обговорення результатів опитування було окреслено шляхи вдосконалення якості освітнього процесу та подано такі рекомендації: продовжувати практику співпраці з роботодавцями та розширювати форми такої співпраці; продовжувати залучати роботодавців до процесу перегляду та оновлення освітніх програм; організовувати зустрічі роботодавців зі здобувачами вищої освіти, з науково-педагогічними працівниками з метою ознайомлення зі специфікою їхньої роботи та з потребами ринку праці; результати опитувань роботодавців врахувати при організації освітнього процесу, зокрема, при викладанні ОК враховувати можливості набуття «soft skills», необхідних для практичної діяльності; результати опитувань врахувати при перегляді та оновленні освітніх програм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Факультет соціальної та психологічної освіти. Уманський державний педагогічний університету імені Павла тичини : офіційний сайт. URL: <https://fspu.udpu.edu.ua/>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ В ЦЕНТРАХ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ

Наталія Сайко

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
natsayko@gmail.com*

Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників постійно удосконалюється відповідно до потреб суспільства. Зараз є необхідним розробити зміст та сформувані професійну готовність соціальних працівників до роботи у центрах життєстійкості, які створені для підтримки психічного здоров'я населення та зниження рівня тривожності в суспільстві.

З цією метою варто конкретизувати поняття «життєстійкість» та розглянути функції соціальних працівників відповідно до призначення таких центрів.

У науковій літературі поняття «життєстійкості» пов'язано з американським психологом С. Мадді, який пояснював його з точки зору психічного здоров'я особистості, уміння долати стресові ситуації [7].

Західні вчені А. Мастін і Дж. Поуел під життєстійкістю розуміється здатність людини протистояти стресам, життєвим труднощам та виділяють наступні фактори, що впливають на життєстійкість особистості:

- ✓ наявність підтримуючих близьких взаєностосунків;
- ✓ підтримуюче соціальне оточення;

- ✓ здатність знаходити сенс, значення в житті;
- ✓ позитивна самооцінка;
- ✓ навички протистояння стресу, вирішення проблем, комунікативні;
- ✓ почуття гумору, самоіронія;
- ✓ життєві обставини [8].

Американські вчені Д. Гершон, Г. Страуб основним методом формування життєстійкості особистості вважають емпauerмент (наснаження), який дозволяє творити таке життя, яке людина прагне прожити [6].

Українська науковиця Н. Мілорадова пояснює поняття «життєстійкість» як спосіб, можливість виживання людини у складних життєвих ситуаціях, при цьому особистість, зазначає дослідниця, повинна змінюватися, знаходити можливості для самореалізації, саморозвитку [2].

Життєстійкість як внутрішній ресурс особистості, який допомагає впоратися зі стресовими, військовими ситуаціями розуміє С. Кондратюк [1].

Т. Титаренко, Н. Ларіна підкреслюючи складність та комплексність даного феномену, пропонують такі його складові: здатність людини витримувати труднощі та протистояти всім проблемам; здатність людини долати труднощі, вирішувати проблеми, набуваючи нових знань; можливість конструктивно реагувати на проблеми, швидко, гнучко та мобільно перебудовуватися; вміння відновлювати внутрішній потенціал [5].

Як внутрішню збалансованість, яка забезпечується наявністю активних життєвих установок, здатністю досягнення мети розуміє життєстійкість В. Предко. Автор зазначає, що найбільш чутливий період формування життєстійкості є підлітковий вік, оскільки саме він визначає подальший розвиток особистості, впливає на становлення його ціннісних орієнтацій і життєвих установок. Важливу роль у формуванні життєстійкості підлітка відіграє освітнє середовище, яке шляхом цілеспрямованого впливу та спеціально організованих умов надає йому психологічну опору й забезпечує ефективний розвиток [3].

Л. Степаненко підкреслює залежність життєстійкості від внутрішніх умов її розгортання, від копінг-захисних механізмів подолання стресу, емоційних властивостей особистості та умінь регулювати емоційно-вольову сферу [4].

Отже з проведеного аналізу наукових поглядів можемо зробити висновок, що життєстійкість особистості розуміється як наявність внутрішніх ресурсів (уміння управляти емоційно-вольовою сферою, гнучкість, мобільність, швидкість реагування на зміни тощо), на основі яких у людини з'являється можливість, здібності долати складні життєві труднощі, стресові ситуації та швидко відновлювати життєвий потенціал, внутрішній баланс.

У соціальній роботі формування життєстійкості особистості розглядається як соціальна послуга і включає заходи з допомоги особам/сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах та не можуть подолати проблему самостійно.

Відповідно функціями соціального працівника у центрах життєстійкості і можна визначити такі:

- діагностична, що включає оцінку індивідуальних потреб клієнта, створення карти соціальних послуг;
- корекційна – проведення занять, заходів з використанням методів соціальної терапії, що спрямовані на формування здорового, усвідомленого, конструктивного ставлення до власного життя та проблем, зниження рівня тривожності;
- профілактична – використання комплексу заходів з метою запобігання відхилень у поведінці та нейтралізація негативних впливів соціуму;
- соціально-реабілітаційна – відновлення соціального функціонування клієнтів, розвиток компенсаторних функцій організму;
- посередницька – створення банку даних соціальних служб, центрів державного і недержавного підпорядкування; налагодження взаємодії між ними задля організації соціальної допомоги клієнтам центрів життєстійкості;
- комунікативно-терапевтична – передбачає організацію процесів спілкування з клієнтом, активне його слухання, підтримку, розуміння, співчуття, толерантність;
- надання першої психологічної, соціальної, за потреби, домедичної допомоги.

Основними методами соціальної роботи у центрах життєстійкості має бути весь спектр соціальних, соціально-педагогічних, соціально-психологічних, методів.

Отже центри життєстійкості це осередки для забезпечення комплексного підходу до організації та надання соціальних послуг у результаті взаємодії різних надавачів соціальних послуг.

Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи у центрах життєстійкості передбачає актуалізацію таких знань та формування додаткових компетентностей: види соціальних послуг; соціальні інституції та їх функції; методи соціальної роботи, методи першої соціальної, психологічної, домедичної допомоги; функції соціального працівника у центрах життєстійкості; програми формування життєстійкості; основи роботи з травмою; основи психотерапії; організація міжвідомчої взаємодії; проведення діагностики потреб клієнта; створення дорожньої карти для отримувача соціальних послуг; здійснення психоедукації тощо.

Особливо важливим є формування життєстійкості у майбутніх соціальних працівників, що передбачає формування умінь захищати себе від негативних впливів соціуму, відновлювати внутрішній потенціал, баланс, гармонію; професійно діяти у кризових ситуаціях; конструктивно вирішувати власні проблеми; керувати власними емоціями; застосовувати методи зниження власної тривожності. Підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи у центрах життєстійкості може здійснюватися у результаті введення до робочих програм освітніх компонентів розділів, модулів, тем, які присвячені проблемі формування життєстійкості особистості; створення сертифікатних програм для студентів та соціальних працівників-практиків; проведення курсів підвищення кваліфікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кондратюк С. М. Життєстійкість як ресурс подолання життєвих труднощів в умовах війни. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 4. С. 78–83. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/265/23>
2. Мілорадова Н. Е. Ресурсозберігаючі технології як складова формування життєстійкості працівників поліції. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану*: зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец. фіз. підготовки ф-ту № 3, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 113–115.
3. Предко В. В. Психологічне значення життєстійкості задля ефективного розвитку підлітка в умовах освітнього середовища. *Габітус*. 2020. Вип. 19. С. 185–189. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2020/19-2020/34.pdf>
4. Степаненко Л. В. Особливості взаємозв'язку життєстійкості та складників емоційної саморегуляції переселенців. *Габітус*. 2021. Вип. 23. С. 68–72. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2022/34-2022/9.pdf>
5. Титаренко Т. М., Ларіна Т. О. Життєстійкість особистості: соціальна необхідність та безпека : навч. посіб. Київ : Марич, 2009. 76 с.
6. Gershon D., Straub G. Empowerment: The Art of Creating Your Life as You Want It. 2nd ed. New York : Sterling Ethos, 2011. 256 p.
7. Maddi S. R., Khoshaba D. M. Hardiness and Mental Health. *Journal of Personality Assessment*. 1994. Vol. 63. № 2. P. 265–274.
8. Masten A. S., Powell J. L. A resilience framework for research, policy, and practice. *Resilience and vulnerability: Adaptation in the context of childhood adversity* / ed. by S. S. Luthar. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. P. 1–25.

ТЕРАПЕВТИЧНИЙ КОНЦЕПТ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ НАРАТИВІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Лариса Тимчук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

lucky.clio2017@gmail.com

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні призвела до дестабілізації багатьох сфер суспільного життя. Однією серед найбільш уразливих стала й освітня галузь. Війна призвела до руйнування освітньої інфраструктури та навчального середовища, погіршила доступ до освіти, поглибила наявні освітні нерівності, значно знизила безпеку, якість, успішність навчання, а також негативно вплинула на психоемоційний стан усіх без винятку учасників освітнього процесу.

Значне зростання чисельності учасників освітнього процесу, які отримали психологічні травми різного ступеня, дефіцит практичних психологів, соціальних педагогів, недостатня підготовленість педагогічних